

Liepājas pilsētas bibliotēkas kultūrvēsturiski nozīmīgs dāvinājums Latvijas Universitātei

Raksta pamatā ir zinātnisks pētījums un informācija par avotiem, kas prezentēti Latvijas Universitātes 82. starptautiskās zinātniskās konferences Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes sekcijā, 2024. gada 8. martā.

1935. gadā Latvijas Universitāte saņēma dāsnu un vērtīgu dāvinājumu no Liepājas pilsētas bibliotēkas. Ar universitātes dekāna Kārļa Strauberga (1890–1962) rekomendāciju grāmatas uzticēja atlasīt jaunajam, tikko universitāti absolvējušam vēsturniekam Robertam Malvesam (1905–1982). Gandrīz visu vasaru viņš kopā ar Liepājas pilsētas bibliotēkas vadītāju Valdemāru Jauģieti (1905–1974) pārskatīja 30 tūkstošus vecbibliotēkas sējumu un izvēlējās vairākus tūkstošus grāmatu Latvijas Universitātei. Vairums grāmatu ir vēsturiskas enciklopēdijas un annāles un ievērojumu vēsturisku personu sacerētas, iespējams tieši tāpēc, ka tās ir izvēlējis R. Malvess. Šīs ziņas ir atrodamas R. Malvesa atmiņās par Liepājas stāstiem, kur mijas jaunības piedzīvojumu trakulīgie apraksti ar viņa atbildīgo pētniecisko darbu Liepājas pilsētas bibliotēkā. Varam tikai iztēloties, kā grāmatas tika saliktas lādēs un vestas ormaņa ratos uz Liepājas staciju.¹

Senā Liepājas pilsētas bibliotēka

Liepājas pilsētas bibliotēku 1777. gadā dibinājis Svētās Annas baznīcas latviešu draudzes Liepājā mācītājs, Johans Andreass Grunts (*Johann Andreas Grundt*, 1732–1802)². Iestāšanās maksa bibliotēkā esot bijis 1 Alberta dālderis, ja gribēja abonēt grāmatas, tad 12 graši mēnesī, par nokavēšanu bija jāmaksā 9 graši.³ Bibliotēkas pastāvēšanas sākumā katru gadu tika iespiests katalogs, kurā ierakstīja iegādātās un ziedotās grāmatas, kā arī ziedotāju vārdus. Līdz mūsdienām ir saglabājušies septiņi no 19 katalogiem.⁴ Šī bibliotēka līdzinājas Rietumeiropā izplatītajam bibliotēku modelim *Lesebibliothek* (*Lesebibliothek*, vācu val.) – lasāmbibliotēka vai pat

¹ Malvess, R. *Mani Liepājas stāsti*. LNB, RXA105, N 342. 28., 55.–56. lpp.

² Recke, Johann Friedrich von, Napiersky, Karl Eduard von. *Allgemeines Schriftsteller- und Gelehrten-Lexicon der Provinzen Livland, Esthland und Kurland*. Mitau: bey Johann Friedrich Steffenhagen und Sohn, 1829. Zweyter Band, S. 137.

³ Jauģietis, Valdemārs. Liepājas pilsētas bibliotēkas vēsture. *Bibliotekārs* (žurnāls bibliotēku darbiniekiem), Nr.2-3 (01.09.1939).

⁴ Katalogu kserokopijas glabājas Liepājas Centrālajā zinātniskajā bibliotēkā: Januška, Anna. Lappuses no Liepājas pilsētas Centrālās zinātniskās bibliotēkas vēstures (sakarā ar bibliotēkas 200 gadiem). *Bibliotēku zinātnes aspekti: bibliotēku darbs*, 1984, 81.–82. lpp.

Lesekabinett (*Lesekabinett*, vācu val.), jo līdzās grāmatu kolekcijai tajā atradās arī iespaidīga monētu kolekcija, tika veidots mākslas un naturāliju kabinets.⁵

Bibliotēkai bija arī savs zīmogs ar bišu stropa un lidojošām bitēm attēlu un uzrakstu

latīņu valodā: „NOBIS ET PUBLICO Sigillum Bibliothecae Libaviensis” (*Mums un sabiedrībai. Liepājas bibliotēkas zīmogs*) (1. attēls).

Pats mācītājs J. Grunts esot projektējis šo zīmogu un par prototipu šim zīmogam izvēlējis attēlu no Johana Krinica Ekonomiskās enciklopēdijas, kas apskatīja lauksaimniecības un tehnikas jautājumus laikā starp apgaismību un industriālā laikmeta sākumu (2. attēls). Grāmatas, kurā saglabājies šāds zīmogs ir vienas no vecākajām Liepājas pilsētas bibliotēkas grāmatām.⁶

1. attēls. Liepājas pilsētas bibliotēkas vecais zīmogs. No Latvijas Universitātes Bibliotēkas (LUB) krājuma.

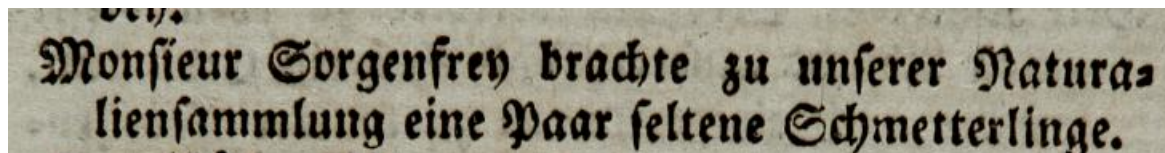

2. attēls. Johann Georg, Krünitz. *Oekonomische Encyclopädie, oder allgemeines System der Staats-Stadt- Haus- u. Landwirthschaft, in alphabetischer Ordnung*. Berlin : bey Joachim Pauli, Buchhändler, 1782-1787. No LUB krājuma.

⁵ Jūrjo, Indrek. Lesegesellschaften in den baltischen Provinzen im Zeitalter der Aufklärung: Mit besonderer Berücksichtigung der Lesegesellschaft von Hupel in Oberpahlen. *Zeitschrift für Ostforschung*, 1990. No. 39. S. 562.

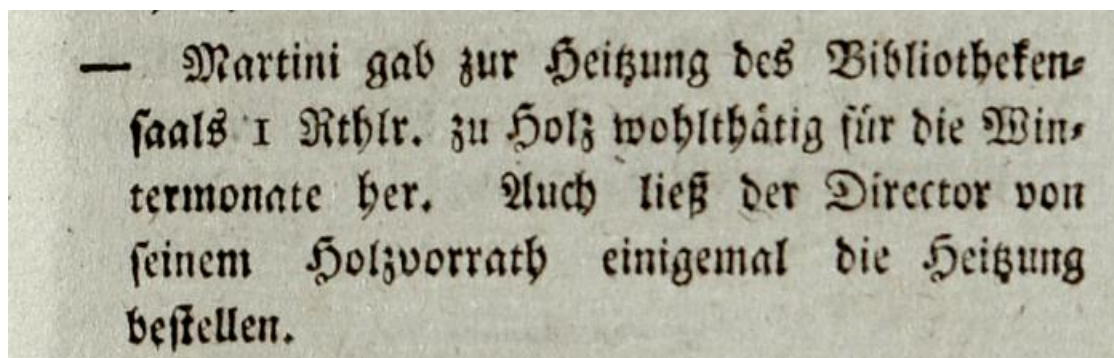
⁶ Januška, A. Lappuses no Liepājas pilsētas Centrālās zinātniskās bibliotēkas vēstures, 74., 85. lpp.

Vietējā Liepājas elite un intelektuāļi dāvināja Liepājas pilsētas bibliotēkai grāmatas, naturālijas, monētas un mākslas priekšmetus. Ziņas par šiem dāvinājumiem un ziedojumiem varam atrast vecajos bibliotēkas katalogos, kur arī minēti dāsnie ziedotāji – lasīšanas bibliotēkas biedri. Daži piemēri no dāvinājumu veidiem bibliotēkai:

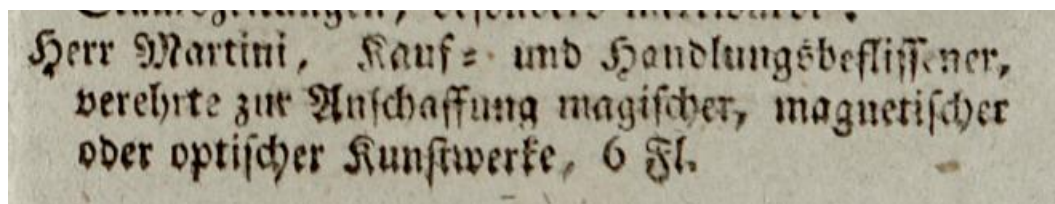
Monsieur Sorgenfrey brachte zu unserer Naturaliensammlung eine Paar seltene Schmetterlinge.

3. attēls. Monsenjors Sorgenfrejs atnesa mūsu naturāliju kolekcijai pāri retus taureņus (Grundt, Johann Andreas. *Sechszehntes Verzeichniss dererjenigen Bucher, welche in der Liebauschen Stadt= und Lesebibliothek sowohl angekauft als auch geschenkt worden, von Anno 1792. den 12. November bis 1793.* Steffenhagen, J. F., S. 16).

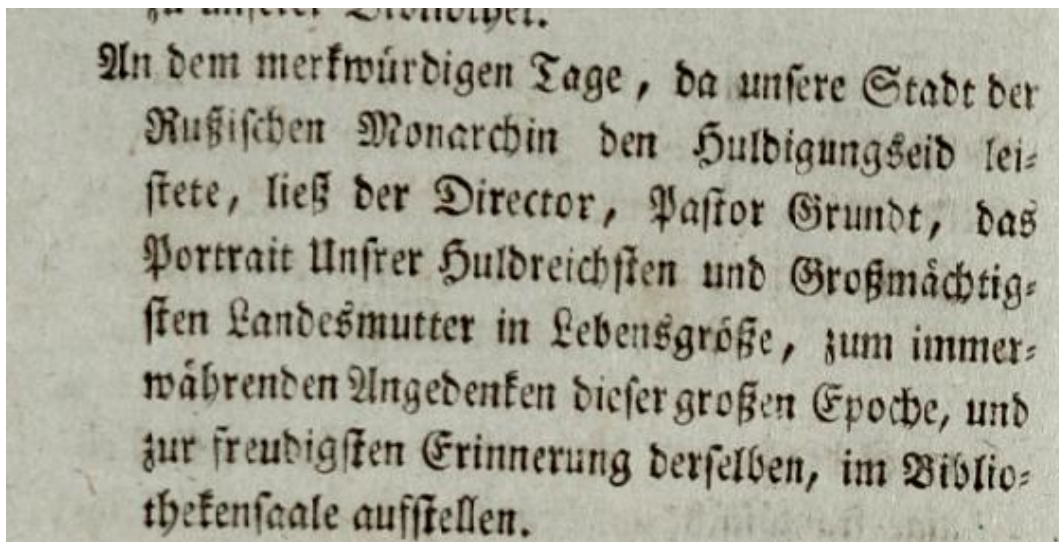
— Martini gab zur Heizung des Bibliothekenssaals 1 Rthlr. zu Holz wohlthätig für die Wintermonate her. Auch ließ der Director von seinem Holzvorrath einigemal die Heizung bestellen.

4. attēls. Martini kungs piešķīra vienu reihu dālderu malkas iegādei bibliotēkas zāles apsildīšanai ziemas mēnešos ... (Grundt, Johann Andreas. *Achtzehntes Verzeichniss dererjenigen Bucher, welche in der liebauschen Stadt= und Lesebibliothek sowohl angekauft als auch geschenkt worden von Anno 1794 bis 1795.* Steffenhagen, J. F., S. 13).

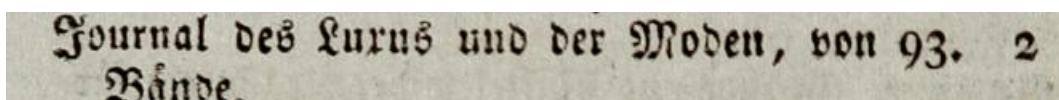
Herr Martini, Kauf- und Handlungsbeflissener, verehrte zur Anschaffung magischer, magnetischer oder optischer Kunstwerke, 6 Fl.

5. attēls. Martini kungs, pārdevējs un tirgotājs, par 6 florīniem sagādāja pateicoties pirkumam maģiskus, magnētiskus un optiskus mākslas darbus (Grundt, Johann Andreas. *Vierzehntes Verzeichniss dererjenigen Bucher, welche in der liebauschen Stadt= und Lesebibliothek so wohl angekauft, als auch geschenkt worden, von Anno 1790 den 12ten Nov. bis 1791.* Steffenhagen, J. F., S. 15).

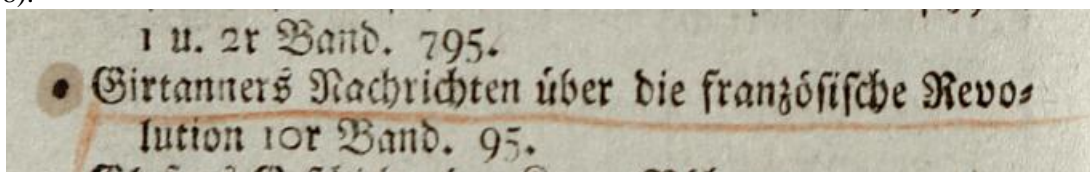

6. attēls. Tajā zīmīgajā dienā, kad mūsu pilsēta nodeva uzticības zvērestu Krievijas ķeizarienei, mācītājs Grunts lika bibliotēkas zālē uzstādīt varenās Zemes mātes portretu pilnā augumā, par mūžīgu piemiņu šim nozīmīgajam laikmetam un priecīgai atmiņai. (Grundt, Johann Andreas. *Achtzehntes Verzeichniss dererjenigen Bucher, welche in der liebauschen Stadt= und Lesebibliothek sowohl angekauft als auch geschenkt worden von Anno 1794 bis 1795.* Steffenhagen, J. F., S. 14).

Izpētot minētos katalogus var secināt, ka bibliotēkā nonāca jaunākā literatūra, kas lielākoties izdota 18. gadsimtā, tie bija romāni, saīsas, izglītojošas grāmatas jaunām meitenēm, daudz periodikas izdevumu, īpaši sievietēm, piemēram, žurnāls “Luksus un Mode” (7. attēls), vēsturiskais kalendārs sievietēm, bibliotēkas jauniesiem, bibliotēkas sieviešu istabām, sieviešu romāni u.c. Žurnāli un grāmatas par jaunumiem politikā Rietumeiropas valstīs, grāmatas par vēsturi, ekonomiku, ģeogrāfiju, politiku, arī par franču revolūciju un tās atblāzmām (8. attēls).

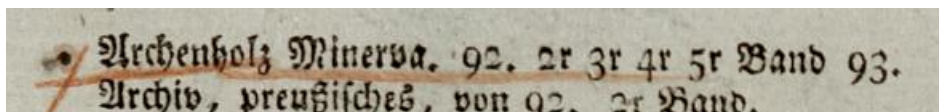

7. attēls. Žurnāls “Luksus un Mode”, 1793. gads., 2 sējumi, (Grundt, Johann Andreas. *Sechszehntes Verzeichniss dererjenigen Bucher, welche in der Liebauschen Stadt= und Lesebibliothek sowohl angekauft als auch geschenkt worden, von Anno 1792. den 12. November bis 1793.* Steffenhagen, J. F., S. 8).

8. attēls. (Grundt, Johann Andreas. *Neunzehntes Verzeichniss dererjenigen Bucher, welche in der liebauschen Stadt und Lesebibliothek sowohl angekauft als auch geschenkt worden von Anno 1795 bis 1796.* Steffenhagen, J. F., S. 6).

1795. gadā, kad Kurzeme un Liepāja nonāca Krievijas Impērijas sastāvā, katalogu izdošana apsīka. Šī brīnišķīgā, sabiedrību izglītojošā, laikmetīgā bibliotēka 1799. gadā tika atzīta par kaitīgu un slēgta. Kā pamatojums tam bija tas, ka bibliotēkā glabājās aizliegtā literatūra – par franču revolūciju, revolucionārām idejām un citas “šaubīgas” grāmatas.⁷ Ziemupes robežmuitas sekretārs Johans fon Brimers (*Johann von Brümmer*) sastādīja nevēlamo grāmatu sarakstu pēc bibliotēkas iespiestajiem katalogiem. Visticamāk, tieši viņš ar sarkanu zīmuli ir pasvītrojis šos cenzētos izdevumus un atstājis savu garo parakstu ar visiem tituliem katrā kataloga lappusē (9. attēls).

9. attēls. Žurnāls „Minerva”, pasvītrots ar sarkanu zīmuli (Grundt, Johann Andreas. *Sechszehntes Verzeichniss dererjenigen Bucher, welche in der Liebauschen Stadt= und Lesebibliothek sowohl angekauft als auch geschenkt worden, von Anno 1792. den 12. November bis 1793.* Steffenhagen, J. F., S. 4).

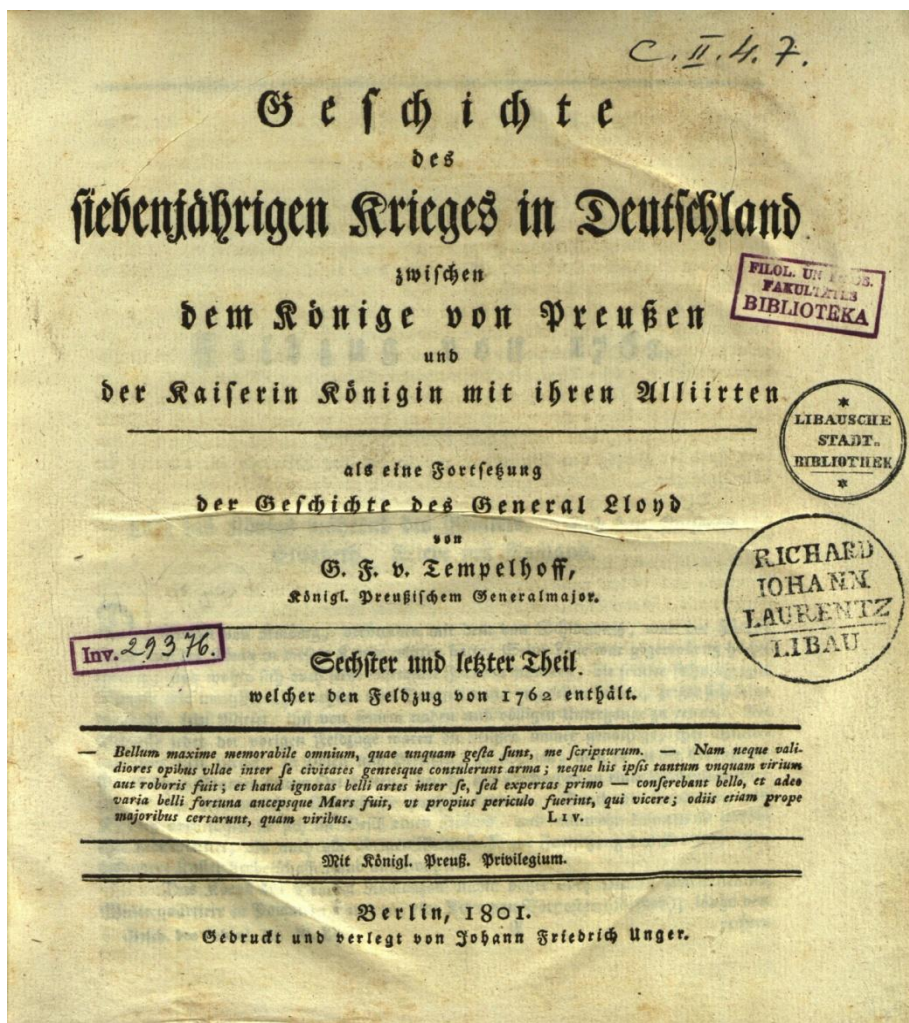
Tikai 1839. gadā pēc Lielās ģildes vecākā Kārļa Gotlība Uliha (*Karl Gottlieb Ulich*, 1798– 1880) ierosinājuma pilsētas bibliotēka tika atjaunota. Atjaunotajai Liepājas pilsētas bibliotēkai vajadzēja jaunas grāmatas. “Lielākā daļa krājuma tika veidota no ziedotāju privātkolekcijām, kuri arī kļuva par pirmajiem subskribentiem jeb bibliotēkas lasītājiem. Visvairāk grāmatu ziedojis Rihards Johans Laurentz, 254 sējumus, manuskriptus, galvenokārt, Kurzemes Landtāgu protokolus un landtāgu lēmumu reģistrus, arī dažas ģeogrāfiskas kartes un literāriskas kuriozitātes”, tā raksta vēsturnieks R. Malvess. Viņš min arī citus ziedotājus, rātskungus, mācītājus un Liepājas elites pārstāvjus. Ar šiem grāmatu ziedojumiem 1839. gadā esot likts pilsētas bibliotēkas pirmais pamats, tāpat, atjaunotās bibliotēkas. Bibliotēka arī vēlāk saņēmusi bagātīgus ziedojumus, no kuriem sevišķi jāizceļ Lūdolfs Gotfrīds Šlejs (*Ludolf Gottfried Schley*, 1798–1859), Frīdrihs Aleksandrs Kristofs Klainenbergs (*Friedrich Alexander Christoph Kleinenberg*, 1797–1858) un advokāts Karls Vilhelms Slefogts (*Karl Wilhelm Slevogt*, 1784–1859).⁸ Minēto kungu grāmatas dāvinājuma veidā nonākušas arī Latvijas Universitātē un iegūlušas bibliotēkas krātuves plauktos.

⁷ Januška, A. Lappuses no Liepājas pilsētas Centrālās zinātniskās bibliotēkas vēstures, 83.–85. lpp.

⁸ Malvess, Roberts. *Liepājas pilsētas bibliotēkas vēsture*. LNB, RXA 105, N 38, 1. un 2. lpp.

Liepājas prominences. Īpašuma zīmes Latvijas Universitātes Bibliotēkas eksemplāros.

Rihards Johans Laurencs (*Richard Johann Laurentz*, 1787–1840?), dzimis Liepājā, bijis Lielās ģildes eltermanis un pilsētas darbu uzraudzītājs jeb vagars.⁹ R. J. Laurencam ir bijusi ārkārtīgi liela grāmatu kolekcija, kā arī, viņš ir bijis zināms cilvēks Liepājas augstākajās aprindās. Latvijas Universitātes Bibliotēka ir saņēmusi vairākas viņa grāmatas, kuras rotā apaļš melns zīmogs (*10. attēls*).

10. attēls. Riharda Johana Laurencs grāmata no LUB krājuma.

⁹ ir grūti identificēt šo personu, jo ziņas par personu ar tādu vārdu līdz mūsdienām saglabājušās fragmentāri galvenokārt tā laika periodikā, piemēram: *Libausches Wochenblatt*, Nr.17 (26.02.1841).

Ievērojama daļa daiļliteratūras grāmatu, lielākoties 19. gadsimta ziemeļvalstu literatūras izdevumi, Latvijas Universitātes Bibliotēkas krājumā nonākuši pateicoties vācu literātam, tulkotājam un publicistam L. Šlejam. Viņš ieradās Liepājā 1826. gadā, kur bijis pazīstams tirgotājs, zviedru un norvēģu konsuls ar eksotiskām valodu zināšanām.¹⁰ Šleja grāmatas ir viegli atpazīt, tās parasti ir iesietas gaiši zilos vākos un tajās ir novēlējuma ieraksts Liepājas pilsētas bibliotēkai (11. attēls).

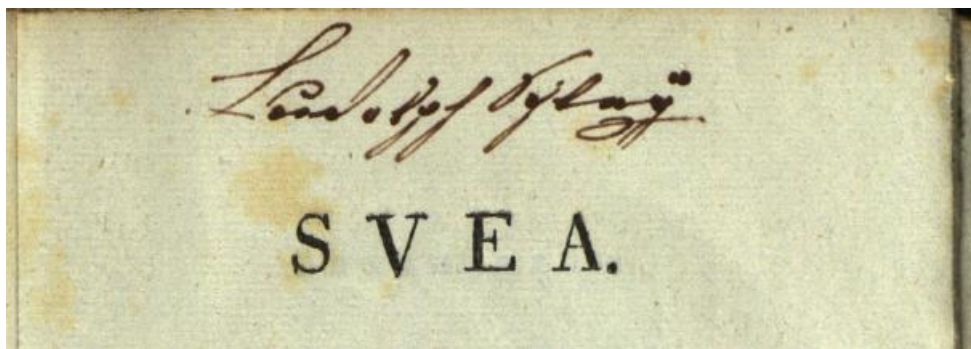

11. attēls. Der Libauschen Stadt bibliothek vermacht von Ludolf Schley 1859 (Liepājas pilsētas bibliotēkai novēlēts no Lūdolda Šleja 1859. gadā, grāmata no LUB krājuma).

Domāju, ka grāmatas pēc viņa vēlēšanās nonāca Liepājas pilsētas bibliotēkā, kur ierakstu būs veicis kāds bibliotēkas darbinieks, saņemot vērtīgo dāvinājumu. Jo dažkārt grāmatās redzams arī cits īpašuma ieraksts, kas varētu būt L. Šleja autogrāfs (12. attēls).

¹⁰ Libausche Zeitung, Nr. 159 (16.07.1898).

Šobrīd daļa viņa grāmatu glabājas Liepājas pilsētas bibliotēkā, daļa Latvijas Universitātes Bibliotēkā. Piemēram, vairāki sējumi sāgu no Nībelungu cikla sennorvēģu un īslandiešu valodā, Vecākā Eda, kurā ir apkopota skandināvu mitoloģija un citi nozīmīgi ziemeļvalstu literatūras sacerējumi.

12. attēls. L. Šleja autogrāfs. Ludolfs Schleijs

Iespaidīga grāmatu kolekcija ir bijusi jau pieminētajam Liepājas pilsētas sekretāram F. A.

Klainerbergam.¹¹ Viņa privātkolekcijas eksemplāros ir ielīmēta ielīme: *No pilsētas sekretāra Klainerberga kunga bibliotēkas un 1860. gads*, kurā, domājams, grāmatas tika nodotas Liepājas pilsētas bibliotēkai. Lielākoties tie ir

daudzsējumu izdevumi, kurus savulaik rotājuši skaisti ādas iesējumi ar zeltā iespiestiem ornamentiem. Šķiet, ka viņu ir interesējušas daudzas zinātnes jomas: tematiski tie ir 18. un 19. gadsimta populāri izdevumi par pasaules vēsturi, apraksti par ģeogrāfiju un jurisprudenci.

Otrs tikpat dāsns ziedotājs bijis Karls Vilhelms Slefogts no Jelgavas, vēlāk pārcēlies uz Liepāju. K. V. Slefogta grāmatas rotā līdzīga ielīme: *No galma virtstiesas advokāta kunga Slefogta bibliotēkas un 1860. gads*, kas liek domāt, ka ielīmes tika nodrukātas šajā gadā pēc bibliotēkas pasūtījuma, lai saglabātu informāciju par lielāko

14. attēls. Ielīme K. V. Slefogta grāmatās.

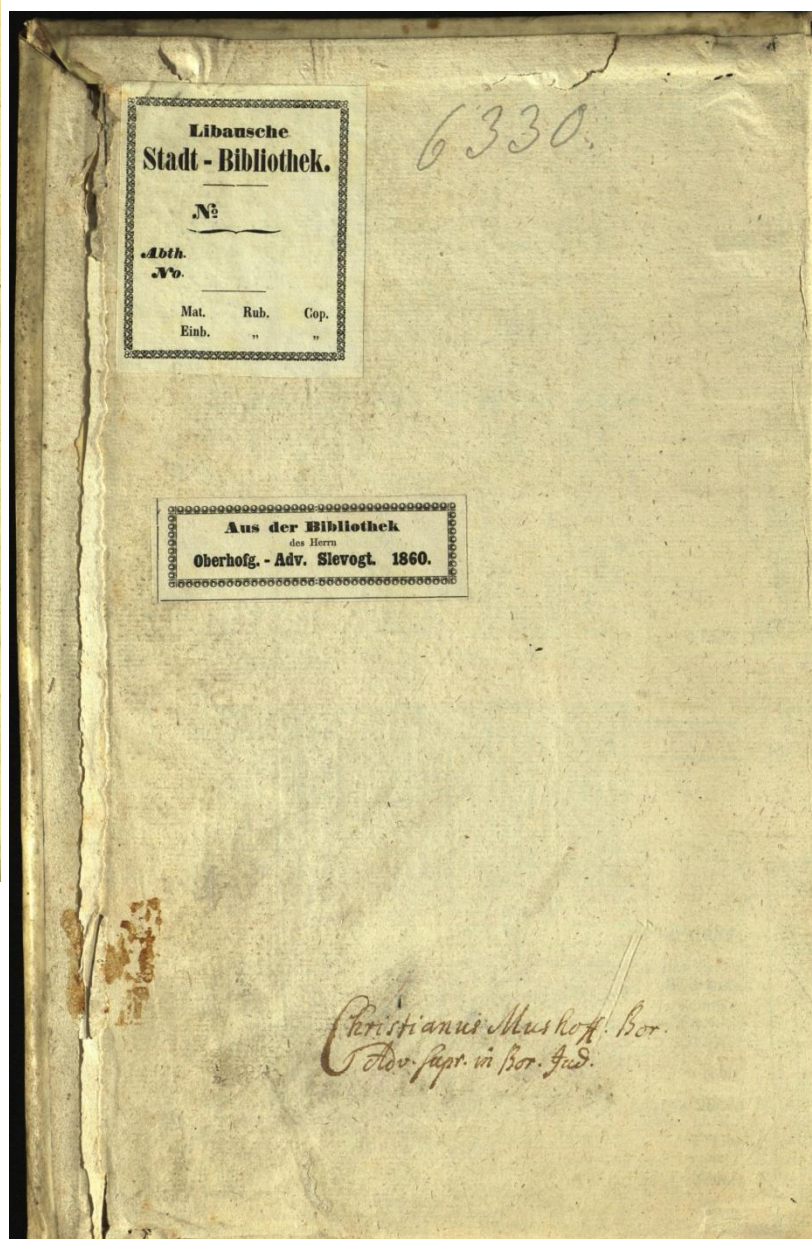
¹¹ Räder, Wilhelm. *Die Gerichtssekretäre und Advokaten Kurlands, 1795–1889*, Tartu: 1938, 23.lpp.; Räder, Wilhelm. *Album Curonum 1808–1932*, [Rīga]: 1932, 22. lpp.

ziedotāju privātkolekciju eksemplāriem (13. un 14. attēls). K. V. Slefogta grāmatas, kas nonākušas Latvijas Universitātes Bibliotēkā, patiesi bagātina reto izdevumu krājumu – vairākas no tām ir izdotas 17. gadsimtā, un tie ir vērtīgi seniespiedumi tiesību zinātnēs – baznīcas tiesību, mantojuma tiesību kodeksi un citi juridiski raksti. K. V. Slefogta bibliotēku ir greznojis

iespaidīgs Prūsijas Hercogistes Zemes tiesību izdevums, kas pirmo reizi izdots 1620. gadā. Visticamāk, šo grāmatu viņš bija nopircis vai saņēmis kā dāvanu no ierakstā minētā Prūsijas tiesas advokāta *Christianus Mushoff* (15., 16. un 17. attēls).

15. attēls. Titullapa K. V. Slefogta grāmatai "Churfürstlich Brandenburgisches Revidirtes Land-Recht des Hertzogthumb's Preussen", Königsberg: Reusners, 1685, grāmata no LUB krājuma.

16. attēls. Christianus Mushoff īpašuma ieraksts, K. V. Slefogta ielīme, Liepājas pilsētas bibliotēkas ielīme.

17. attēls. Brandenburgas un Prūsijas kūrfirsts Frīdrihs Vilhelms (Friedrich Wilhelm, 1620–1688) 1685. gadā lika izcilākajiem juristiem pārskatīt likumus un pielāgot Prūsijas hercogistes juridiskajiem tekstiem: “Churfürstlich Brandenburgisches Revidirtes Land-Right des Hertzogthumb's Preussen”, Königsberg: Reusners, 1685, grāmata no LUB krājuma.

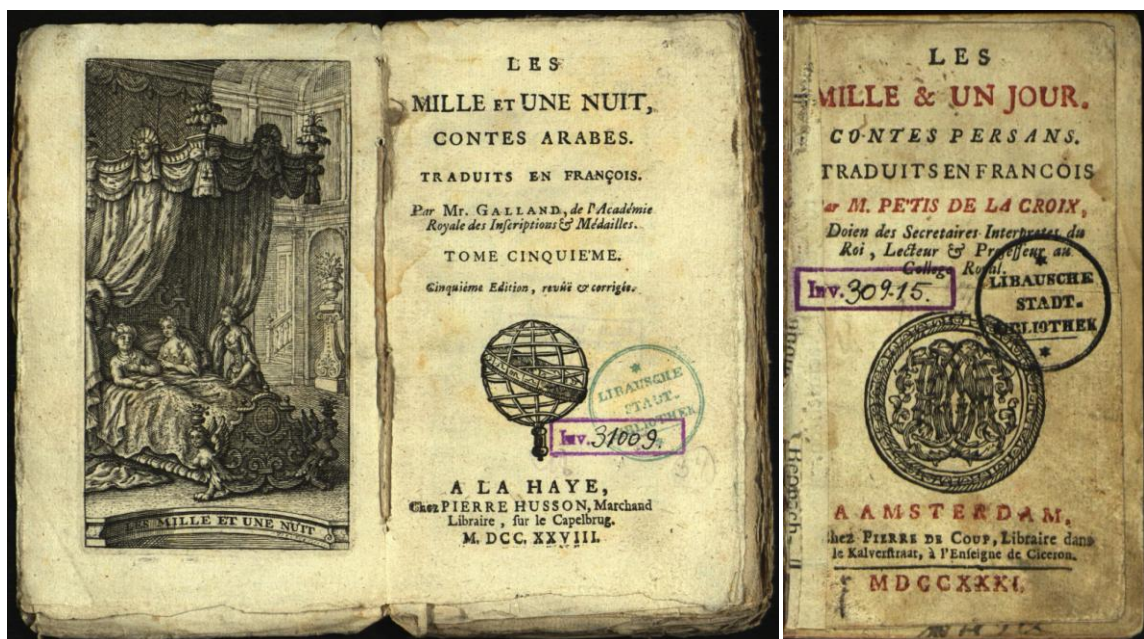
K. V. Slefogta īpašumā bija nonācis arī izdevums, kurā apkopoti 17. gadsimtā dzīvojušā Benedikta Karpova (*Benedikt Carpsov*, 1595–1666), augsta ranga vācu jurista, uzskati, kurš turklāt īpaši specializējies krimināllietās un raganu prāvās. Baumo, ka viņš esot notiesājis uz nāvi par ķecerību kopumā 20 tūkstošus cilvēku, tomēr tam nav pierādījumu.

18. attēls. Benedikts Karpovs

Reti izdevumi un kultūrvēsturiski nozīmīgi eksemplāri

Īpaši skaists un vērtīgs izdevums, kas savulaik priecējis Liepājas pilsētas bibliotēkas lasītāju pulku, ir „Tūkstoš un vienas nakts pasakas”, kura titullapā minēts, ka tās ir arābu tautas pasakas, tulkotas franču valodā. Turklāt, tas ir rets izdevums ar skaistām ilustrācijām (19. attēls). Latvijas Universitātes Bibliotēkas krājumā glabājas deviņi sējumi no dažādiem 18. gadsimta izdevumiem. Vēl iespaidīgāks bibliogrāfisks retums ir tikpat brīnišķīgs izdevums „Tūkstoš un viena diena“, persiešu tautas pasakas, franču orientālista Fransuā Petis de la Krua (*François Pétis de la Croix*, 1653–1713) tulkojumā no persiešu manuskripta. Runā, ka autors to esot saņēmis 1675. gadā Irānas pilsētā Isfahanā no kāda derviša (mistiķis Islāma reliģijā). Grāmata kādreiz arī bija grezni iesieta (20. attēls).

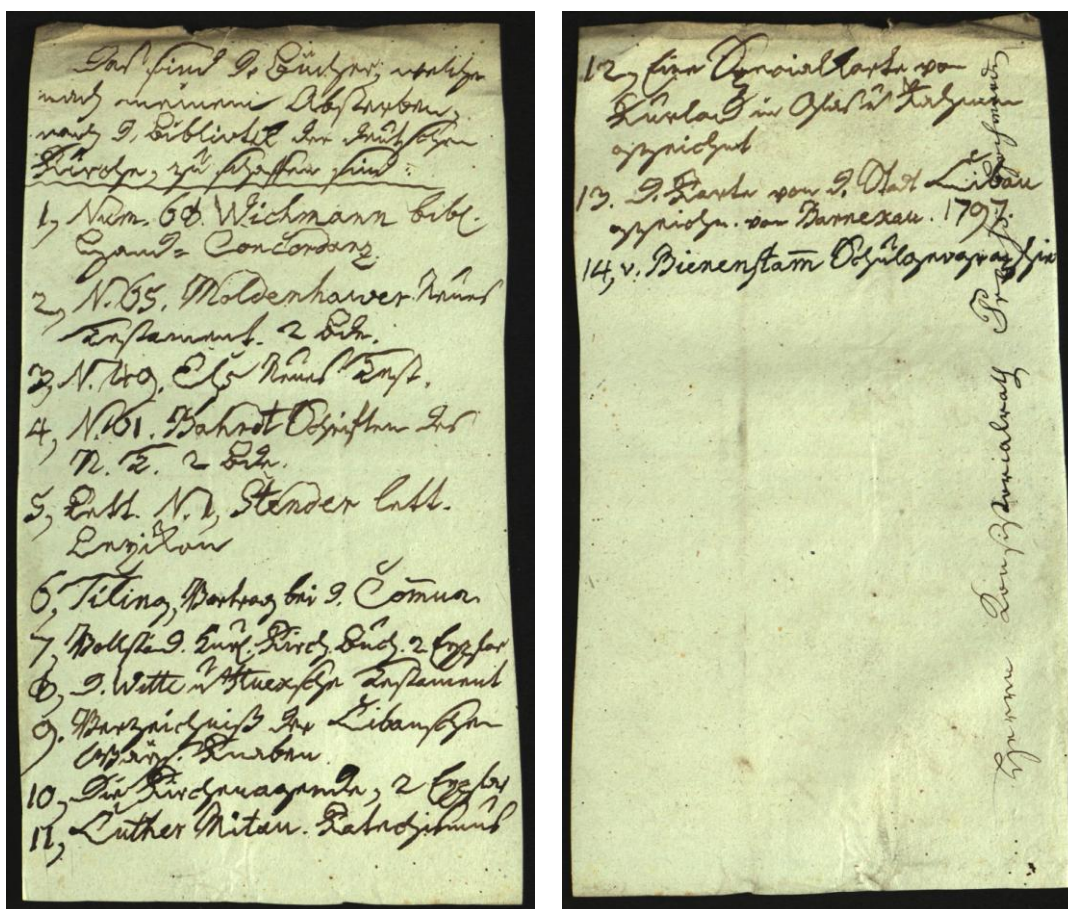

19. attēls. „Tūkstoš un vienas nakts pasakas”, (*Les Mille et une nuit. Contes arabes*, Haya: Pierre Husson, 1714.–1730.), grāmata no LUB krājuma. 20. attēls. „Tūkstoš un viena diena”, (*François Pétis de la Croix* (1653–1713). *Les mille & un jour. Contes persans*. Amsterdam: Chez Pierre de Coup, 1731, Haya: Pierre Husson, 1714-1730), grāmata no LUB krājuma.

Ar Liepājas pilsētas bibliotēkas krājumu bija saistīti divi Liepājas Svētās Trīsvienības baznīcas vācu draudzes mācītāji tēvs un dēls – Jakobs Preiss (*Jakob Preiss*, 1729–1791) un dēls Ādolfs Frīdrihs Jākobs Preiss (*Adolph Friedrich Jakob Preiss*, 1762–1832).¹² Visticamāk, tēvs ir atstājis Bībeles konkordanču izdevumā vēsturisku liecību par baznīcas bibliotēkas teoloģiskās literatūras izdevumiem. Ar vecā mācītāja roku rakstīts secīgi numurēts baznīcas grāmatu un juridiski nozīmīgu dokumentu saraksts, kuru viņš atstāja dēlam, kas stājās viņa amatā (21. attēls). Saraksts kurā varam salasīt gan lielā baznīcas reformatora vārdu – Mītavā izdots Lutera katehisms, gan latviešu apgaismības laikmeta dižgara vārdu – Gotharda Frīdriha Stendera (1714–

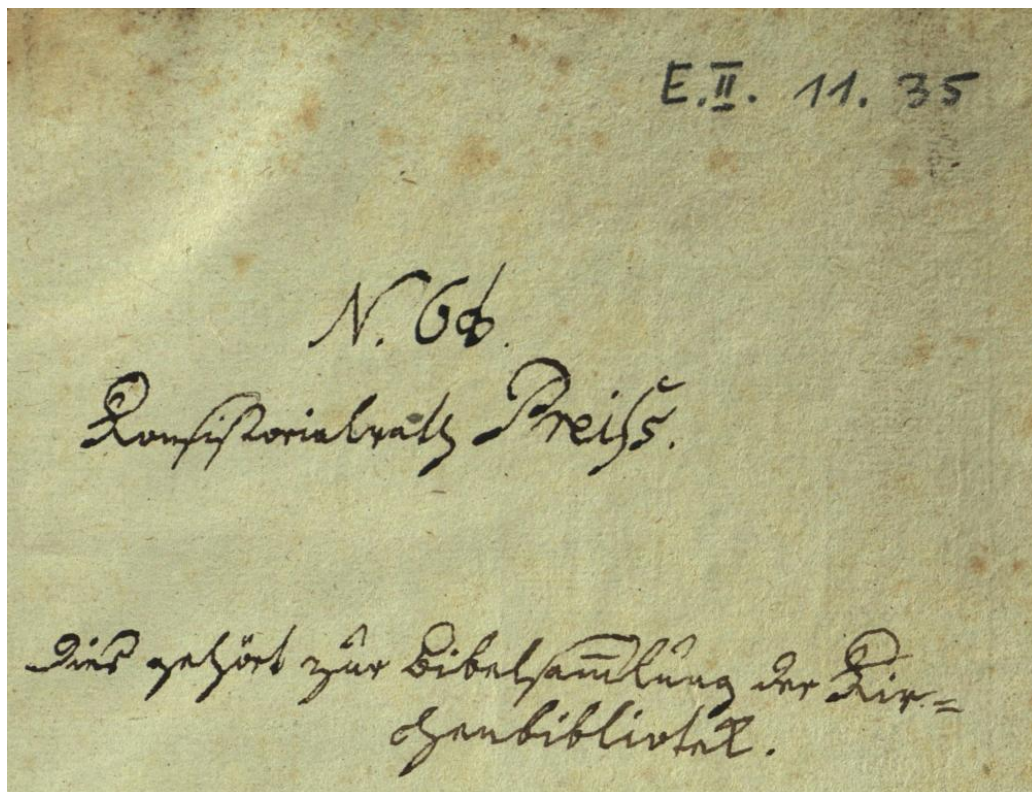
¹² Kallmeyer, T. Die evangelischen Kirchen und Prediger Kurlands, S. 579.

1796) latviešu valodas leksikons (*Lettisches Lexikon*). Sarakstā minēti arī vācu mācītāju Jaunās Derības, Vecās Derības Svētie raksti un mākslinieka *Barnekau* zīmēta Liepājas pilsētas karte, arī stiklā ierāmēta Kurzemes karte. Kā redzam, te ierakstīts arī Vites un Hikes bāreņu nama dibinātāju testaments. Vites un Hikes bāreņu nams Liepājā bija ļoti nozīmīgs nams, kurā darbojas tā laika Liepājas zināmākie augstāko aprindu cilvēki.¹³ Bībeles konkordances iekšlapā Preiss ierakstījis, ka šī vārdnīca ar 68. numuru iekļauta baznīcas Bībeļu krājuma sarakstā (*Dies gehört zur Bibelsammlung der Kirchenbibliothek*) (22. attēls). Bibliotēkas darbiniekiem patīkams pārsteigums bija atklāt, ka grāmatas lapās pāris gadsimtus atradās arī filigrāni izgrieztas, stilizētas ilustrācijas un kaltēti augi (23. attēls). Kādā brīdī grāmata nonāca pilsētas bibliotēkā un vēlāk atceļoja uz Rīgu.

21. attēls. Mācītāja Jakoba Preisa sastādītais grāmatu un citu vērtību saraksts.

¹³ Vites un Hikes bāreņu nams, 1798-1898 : Liepājas pilsētas labklājībai. [Liepāja]: LiePA, 2021.

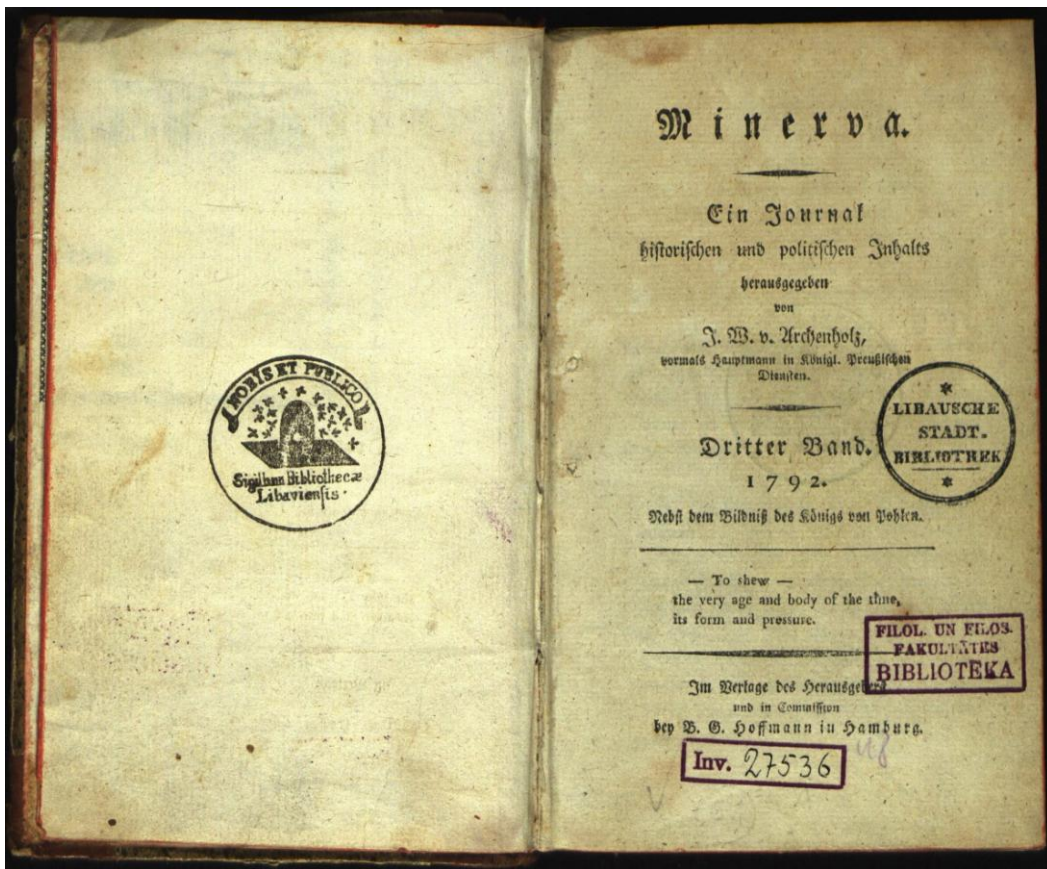
22. attēls. N. 68
Konsistorialrath Preiss.
Dies gehört zur
Bibelsammlung der
Kirchenbibliothek. Mācūtāja
Preisa ieraksts grāmatā:
M. G. J. Wichmanns zulezt
Ober-Pfarrer und
Superintendenten zu
Grimma biblische Hand-
Concordanz und
Wörterbuch ...,
Leipzig: bey Friedrich
Gotthold Jacobäer, 1796.,
grāmata no LUB krājuma.

23. attēls. Stilizētā ilustrācija pie grāmatas: M. G. J. Wichmanns zulezt Ober-Pfarrer und Superintendenten zu Grimma biblische Hand-Concordanz und Wörterbuch ..., Leipzig: bey Friedrich Gotthold Jacobäer, 1796., grāmata no LUB krājuma.

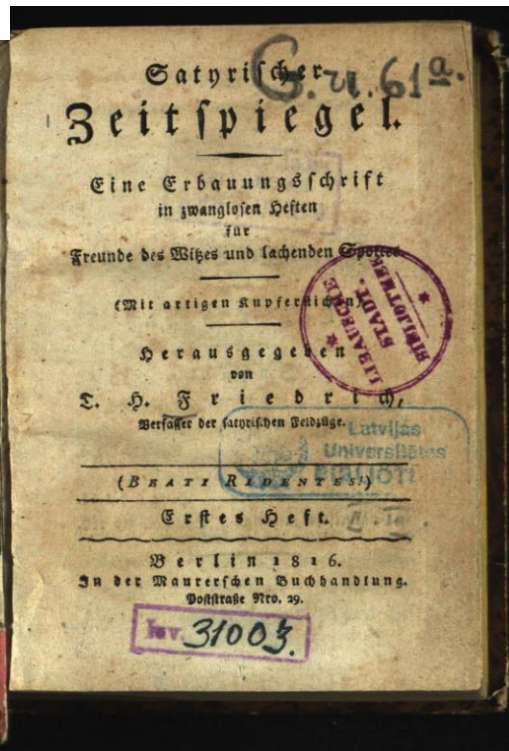
Par laimi ir saglabājies vēsturiskais un politiskais periodikas izdevums „Minerva”, kurā tika apskatītas jaunākās tā laika Rietumeiropas valstu politikas ziņas, ziņots arī par Francijas politisko stāvokli (24. attēls). Latvijas Universitātes Bibliotēkā glabājas pieci sējumi, kas izdoti no 1792.–1807. gadam. Šis izdevums tika iekļauts cenzūras sarakstā un atzīts par nevēlamu. Eksemplāri ir apzīmogoti ar Liepājas pilsētas bibliotēkas pirmo zīmogu, kas norāda uz to, ka tie atradušies jau senākajā krājuma daļā. Žurnāla nosaukums lasāms arī Liepājas pilsētas bibliotēkas iespējamos katalogos.

Liepājas pilsētas bibliotēkā daudz tika lasīta arī humoristiska literatūra. Latvijas Universitātes Bibliotēkā nonāca vairākas satīras, turklāt reti izdevumi. Laikā, kad sabiedrības nesenā atmiņā palikuši franču revolūcijas notikumi, reformas un politiskie aizliegumi, cilvēki meklēja veldzējumu šādā literatūrā (25. attēls).

24. attēls. *Minerva. Ein Journal historischen und politischen Inhalts, herausgegeben von J. W. von Archenholz, grāmata no LUB krājuma. Zīmogs: NOBIS ET PUBLICO Sigillum Bibliothecae Libaviensis.*

Patlaban Latvijas Universitātes Bibliotēkā notiek Liepājas pilsētas bibliotēkas grāmatu apzināšana un vienotas kolekcijas veidošana. Galvenie eksemplāru atlases kritēriji ir bibliotēkas vecie zīmogi un ielīme, kā arī privātpersonu un dāvinātāju īpašuma ielīmes un ieraksti. Otrs uzziņas avots grāmatu identificēšanas sarežģītajā procesā ir Latvijas Universitātes bibliotēkas inventāra grāmatas, kurās ir saglabājušies pieraksti par Liepājas pilsētas bibliotēkas dāvinātajiem eksemplāriem. Eksemplāru

25. attēls. *Satyrischer Zeitspiegel. Berlin, 1816, grāmata no LUB krājuma.*

atlase ir iespējama Latvijas valsts nozīmes bibliotēku elektroniskajā kopkatalogā¹⁴ pēc vairākiem kritērijiem. Daiļliteratūra, kriminālromāni, svētie raksti, austrumu pasakas, tiesību kodeksi, vēsturiski darbi, kas sacerēti vācu, latīņu, krievu, franču un ziemeļvalstu valodās. Tik daudzveidīgs un bagātīgs ir šis dāvinājums Latvijas Universitātei, kas gaida studentus un pētniekus!

Secinājumi

- ✓ Latvijas Universitāte ir saņēmusi kultūrvēsturiski nozīmīgu grāmatu dāvinājumu.
- ✓ Liepājas pilsētas bibliotēka 18. gadsimta nogalē bija Rietumeiropas līmeņa moderna Lasāmbibliotēka, kur lasīt jaunāko izzinošo un izklaidējošo literatūru.
- ✓ Latvijas Universitātes Bibliotēkas krājumā nonāca moderna apgaismības laikmeta literatūra, vērtīgi 17. un 18. gadsimta seniespiedumi, kā arī reti bibliogrāfiski izdevumi.
- ✓ Liepājas pilsētas bibliotēkas grāmatu dāvinājums ir būtisks pētniecības avots humanitāro, jurisprudences, ģeogrāfijas un citu zinātņu studijās.

¹⁴ kopkatalogs.lv